

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Nr. 40. ANUL XVII.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: joi și duminică. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretul pnenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei și pen-

Sabiu, in 22 Maiu (3 Iun.) 1869.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Eveneminte politice.

Pâna în momentul cându scriemu aceste nu aflăm ceva momentuosu din nici unulu din punctele de capetenia ale monarchiei. În Pest'a încă decurge mereu desbaterea adresei, în Vien'a a încetatu senatulu imperialu și asiă pâna în 4 Iuliu cându se voru deschide siedintiele delegatiunilor de aci e cu greu sa afle omulu ceva. Diplomati'a s'eu se pregatesce de sesiunea bâiloru, s'eu ca e mai discreta că de alte ori, pentru ca nu lasa sa transpara nimica în publicu. Insesi diuarele cele mai insemnate din Vien'a, în lipsa da alte materiale se ocupa în articuli lungi de lungime a (tragănarea) desbaterei adresei din Pest'a și în ocuparea lor de acést'a vinu la rezultatulu, ca în diet'a Ungariei e unu felu de productiune, prin care oratorii se silescu sa esceleze cu desteritatea oratorica. Au dreptu diuarele aceste, pentru ca în adeveru e desproporțiune între o desbatere de adresa și în're obiceiulu desbaterei proiectelor de legi cari trebuiescu desbatute mai cu de a meruntulu, de cum s'au facutu cu unele proiecte din sesiunea trecuta.

O epistola din Lemberg tramisa la „Allg. Ztg.“ constată ca populatiunea polona din Galiti'a a începutu a fi mai mulcomita. După aceea-si epistola se dice ca regimulu din Vien'a cauta sa deslege cestiunea galitiana pre calea administrativa spre multiamirea polonilor. „Czas“ a aflatu ca preste putienu tempu va sosit o ordinatione imperatésca pentru introducerea limbii polone de limb'a oficiale în cele interne; limb'a rutena încă va fi considerata în ordinatione.

Suntu unele lucruri foarte delicate, cari a unorea nu seie omulu ca mai bine face ale trece cu vederea s'eu a le atinge. Astfelu este cu o notitia ce o aflăm în „Osten“, numerulu ce ne au sositu tocmai cându eră să încheiăm înstrarea evenemintelor ce ne amu deprinsu a le pune în loculu acést'a. Că noutate impartasim notiti'a și noi asiă dopa cum o aflăm în disulu diuariu precum urmăza:

„Vien'a 29 Maiu. Cu post'a parisiana de ieri ne sosit o brosiurica scrisa în limb'a nemtiésca, a cărei cuprinsu ne-a causatu nu putienu uimire. Pôrta titlulu: „Unitatea Romaniei s'eu deslegarea cestiunei dunarene. De unu Român“. E tiparita în Imprimerie générale la Ch. Lahore și nu recomanda mai putienu, decâtu ca Austri'a sa anectoze cele două principate Moldavi'a și Munteni'a. Autorulu vede ca anesiunea acést'a e uniculu mijlocu de a pune esistinti'a statulu romanescu în picioru și e în cele din urma de parere, ca Pôrta nu va contradice acestei procederi.

„Vomu reveni în nrulu celu mai de aprôpe alu foiei nôstre asupr'a acestei scrieri (dice „Osten“), carea se vede ca are o tendintia, a cărei însemnatare nu e de despretiuitu. Pentru astadi, fiindu tempulu înaintatu, ne tiermurimu numai la reproducerea observârilor ulterioare ale autorulu, cari suna asiă:

„Uniunea Romaniei cu monarchi'a austriaca, primita cu bucuria de cea mai mare parte a românilor aru avé imediatele urmări:

1. Inflorirea Romaniei prin desvoltarea comerciului seu și agriculturii seie, prin cladiria de drumuri de feru, drumuri etc.;

2. Desvoltarea comerciului europénu prin mijlocirea comunicatiunei între resaritu și apusu;

3. Crescerea în pretiu a pamentulu (Grund und Boden) din Romani'a de două de trei ori mai multa decâtu e astadi;

4. Stingerea focariului agitaciunilor la dunare;

5. Risipirea intrigei straine;

6. Asecurarea Turciei din partea acést'a și eliberarea monarchiei austro-ungaresci de o contrarietate la dunare, creata numai și numai pentru ea.

Suntem curiosi sa vedemu cum se va purta pres'a româna de dincolo de carpati în fati'a acestei brosiuri.

Alta notitia aflăm în fôia amintita de cu-prinsulu, ca i se scrie din Belgradu, ca cercurile serbesci léga cea mai din urma caletoria a principelui Napoleonu cu intentiunile Austriei asupr'a Bosniei, despre cari intentiuni dep. Miletics interpe-lase în diet'a Ungariei; ba și în confiniele milita-rie austriace se vorbesce multu despre intrarea (einmarschiren) în Bosni'a preste scurtu tempu. Men-tiunat'a fôia dice ca scirile aceste sunt neintemeiate.

Alegerile în Franci'a ocupă atentiunea diuaristice europene întregi. După trecerea lor se ocupa acum diuarele de rezultatulu lor. Majoritatea a esitu pentru guvern; în Parisu și în vre o câteva cercuri afara de Parisu înse locuri mai însemnate au isbitu opozitiunali. Resultatulu acést'a se dice ca a facutu impressiune în cercurile gu-vernamentali și ca în siueulu acestor'a indata a re-sunatu parol'a: „reactiune și resbelu cu Prussi'a.“ Acést'a se dice ca a recomandat ducele Persigny im-peratulu la ocasiunea convorbirii din 25 Maiu. Impe-ratulu înse staruiesce pentru politic'a profesata în 19 Ianuariu și voiesce a face unu pasu înainte în libertătile ce le da pre rendu poporulu francesu. Cu intentiunea acést'a presupusa imperatulu sta în legatura și chiamarea lui Ollivier în ministeriu. Se dice ca imperatulu voiesce sa agratieze și pre unii condamnatu pentru dilecte de presa.

Pap'a Romei a devenitu de odata foarte prevenitoriu Rusiei. Erau mai înainte în Rom'a mai multi preoti catolici din Poloni'a fugiti din patri'a lor. Ei aflau scutu și pensuni regulate sub aripile papei, în Rom'a. Pre acesti'a politia papale i arestéza și-i da preste fruntarie. Nimenea nu-si puté esplica schimbarea acést'a subita a sântulu parinte. Se dice ca complimentulu acést'a l'a facutu pontificele latinu, pentru că sa induplece pre imperatoarele rusescu a concede prelatiloru catolici sa iă parte la conciliu. Regimulu rusescu s'a și inuoiu la con-cesiunea acést'a pre lângă conditiunea ca pap'a sa admoniésca pre prelatii sei, și încă publice, că sa asculte de autoritățile lumesci neconditiu-natu.

Revista diuaristica.

În diuarele din Vien'a aflăm reproducu unu articulu din diuariulu francesu „Journal des Debats“, carele merita alu comunică și publiculu nostru, pentru ca atinge interesele nôstre. Cuprinsulu articulu e cam acést'a: Despre imperatulu Austriei se pôte dice fără indoiéla ceea ce a disu Tacitus despre unu imperatu romanu: Duas res dissociabiles miscuit, principatum et libertatem (Doúe lucruri dissociabile a mestecatu, principatulu și libertatea) ceea ce pentru impregiurările nôstre politice se pôte traduce asiă; elu a voitu sa impace doúe lucruri cari nu se potu impacă, adeca imparati'a și libertatea. Tacitu dice despre Traianu ca a facutu „mestecatur'a“, va se dica, elu a cercatu a aduce în armonia regimulu personale cu libertatea; înse fiindu ca aceste doúe nu se potu impacă un'a cu alt'a, nu a pututu realiză dorinti'a sea în asta pri-vintia. Imperatulu Austriei s'a desfacutu de regi-mulu personale, carele adusesse calamitățile dela Sol-ferino și Sadov'a și a impacatu imperiulu cu li-bertatea. De aceea pôte numai sa-si gratu-leze de rezultatele câstigate după deciderea acést'a facuta la tempulu seu și în interesu bine întielesu.

Corpulu leginitoriu alu acestei tieri căroi i s'a ve-nitu problem'a de a radicá acestu statu aprôpe de ruina a facutu reforme mari. A pusu temeiulu unei ordini nôue, a regulatu drepturile constiutiunali pro o nôua basa legale, a redusu bugetulu în tôte ra-murile seie în marginile celei ce se dice neaparatu de lipsa, elu a despartitu justiti'a de administratiune. Delictele de presa le a îndreptatu la judecatoriile de jurati (juri), a întemeiatu neaternarea judecari-lor și increderea în nepartinirea decisiunilor lor, cu unu coventu, a votatu legi cari garantéza cetatienilotu o suma de libertăti cetatienesci și politice. Imperatulu Austriei dechiară ca e foarte „indestu-litu“ și în adeveru pôte sa și fia. Înainte de acé-s't'a erau de o parte imperialisti, cari în partile acele erau numiti „centralisti“ și de alta parte cei „neimpacabili“; acesti'a erau ungurii. Regimulu personalu nu puté isprăvi nimica cu neimpacabili; tempulu și stricteti'a au fostu întrebuintate dreptu midilôce de ai domoli, înse numai au înaspritu opo-sitiunea, ce amenintia esistinti'a imperiului. Regi-mulu personale a impartitu populatiunea în două tabere: în de acei ce lasa regimulu afacerile tierel și în de acei'a, de cari vreau ca tier'a sa se gu-verneze prin sine îns'asi. De cându a datu impe-ratulu dreptu celor din urma mai sunt greutăti, diferentie de opinii, certe; pre încetu înse so-sesce din'a, cându voru lucră cu totii la afacerile comune. Cu caderea regi-mulu personale voru disparé protestele în Austri'a acést'a fericita; progresulu, acea stare normale a unui poporu, pentru ca e starea normale a naturei ome-nesci, va urmă cursulu seu regulatu și refor-mele voru luă loculu revindica-tiunilor (va se dica, pretensiunei drepturilor per-dute) spre binele indoitu alu imperatulu și alu tieriei.

Însemnatarea ce o atribuim articulu este, ca pres'a francesă pune pretiu mare pre schimbă-rile constiutiunali în Austri'a și ca acést'a se pôte privi de unu comentariu la pasagiulu coventulu de tron în senatulu imperialu cu ocasiunea închie-ării sesiunei, la pasagiulu pre care l'am amintitu de mai multe ori și noi.

Proiectu de adresa.

Majestatea imper. regésca!

Amu ascultatu coventulu de tron prin care, Maj Vóstra a-ti binevoitu a deschide diet'a tieriei, l'am ascultatu noi, reprezentantii poporulu cu de-votamentulu, ce ni 'lu inspira sentimentulu nostru loialu în privinti'a tronulu Maj. vóstre.

Consentim pre deplinu în privinti'a princi-piulu cardinalu, ce transpira prénaltulu coventu de tron și este espresu în aceste cuvinte sublime: „raportele favoritorie de dreptu publicu forméza nu-mai o unica garantia în sine nesuficienta pentru sórtea natiunilor; garanti'a principale și decida-tória, fără de care nece celu mai favoritoriu raportu de dreptu publicu nu pôte avé rezultate duratôrie, jace în puterea interna de desvoltare a înse si nati-unii;“ și ca desvoltarea acestei poteri vitali depinde dela reformele interne; nu se pôte înse negá, că rapórtel favoritorie de statu forméza conditiunea esentiale a desvoltabilităti unei natiuni, pre bas'a reformelor interne, și purcediendu din acestu punctu de vedere, noi reprezentantii și fidelii întreperti ai cugetelor și dorintielor natiunii, remase neresol-vite în decursulu mai multor secle, nici în diet'a trecuta nu s'au resoltitu în modu indestulitori, și în estu modu încă nu s'au depusu basea solida pen-tru ulterioară activitate cu unu succesu durabile și securu.

Acést'a o dovedesce indestulu crescerea opu-setiunii fără de diferentia nationalitate — cu tôte ca s'au întrebuintatu tôte medilôcele pressiiunii, o de-

vedesce într'un'a mesura și mai mare spiritul ne-mulțumirii se nu dădă alu desperării, ce strabate în toate părțile, sumându, ore-si cum involuntar-minte și neobservatu, prin canalele suterane, basea disolubile edificiului statului.

Esistu întru adevăru raporte de dreptu publicu, cari nu s'au resoluți în decursu de secole, și deca a fostu cându-va tempulu, acelu a fostu și aru fi acum celu din urma, pentru ca aceste raporte sa se resolve în modu favoritoriu, cu îndestulirea tuturor națiunilor esistinti în monarchia Maj. Vostre, de cum-v'a scopulu resolverii este sustarea imperiului, consolidarea tronului, promovarea bunei subsistintie, seu înflorirea tuturor națiunilor din țările Maj. Vostre. Imperiului acestui'a i a fostu destinata un'a epoca nouă pre terenulu istoriei culturai. Misiunea acestei monarchie, ca unei legaturae între orientu și apusu, a fostu: ca precum domnirea trei-seculare a oscurantismului a fostu stălpulu absolutismului și alu reacțiunei contr'a libertății popoarelor, precum a fostu un'a puncte de feru, ce servi spre apropierea absolutismului apusenu cătra despotismulu orientulu, precum a fostu centrulu unde s'au creatu sânt'a alianția, aruncându națiunile în lănturi și în cursele diplomatiei cu forță brutale militara, asiă adî în secululu luminei este chiamata a fi stălpulu libertății națiunilor, puntea pentru apropierea culturai și libertății constituționale dela apusu cătra resaritu, scutulu independenței popoarelor orientului contr'a nordului și apusului.

Suntemu constrinși a marturisi cu cea mai mare parere de reu, ca cestiune raportelor trei seculare de dreptu publicu, inea nu o vedemu resoluți estu modu, ca sa fia depusa dejă basea misiunii și destinacii imperiului.

Cestiunile de dreptu publicu, cari, după convingerea noastră, au trebuit și încă trebuiesc a se resolve, sunt următoarele: antaiu constituționalismulu și integritatea țărilor coronei s. Stefanu; a douău modulu legaturae țărilor coronei s. Stefanu între sine și cu celelalte țări ale Maj. Vostre; a treia egală îndreptare a tuturor națiunilor esistinti în țările Maj. Vostre.

Nu putem a nu spune, ca integritatea statului de un'a parte și suveranitatea lui de alta parte sunt două condiții esențiale ale constituționalismului adevăratu și perfectu, anume în țările care formează colectiv un'a totalitate de statu, și nu se pôte negă, ca ambe aceste condiții lipsesc în țările de sub coron'a s. Stefanu.

Dalmati'a, care formează un'a parte constitutivă a țării croato-slavone, nu este anexată acestor țări sorori.

Asemenea și confiniulu militariu este afara de terminii țărilor de sub coron'a s. Stefanu.

Atributul celu mai esențialu alu suveranității statului și celu mai principalu dreptu alu reprezentanței naționale consiste în a pôte dispune autonomu și nedependente de alte țări despre sângele și banii națiunii.

Aceste drepturi, fiindu numite cause comune, s'au depus în nisece mâni (delegațiuni) nerespunșabili legilativei țării. Delegațiunea cauzelor comune și ministeriulu de statu sunt incompatibili cu adevărat'a autonomie.

Noi recunoștemu necesitatea legaturae între diferitele țări ale Maj. Vostre. Modulu stăvilitu pentru această legatură inse este opusu celor două condiții, pre care aru fi trebuit sa fia basatu. Un'a condițiune: autonomia este vatemata prin restricțiunea susamintită a atributelor cardinali ale suveranității statului; ier' ceealalta condițiune: ca modulu acestei legaturae se fia utilu pentru toate naționalitățile țărilor Maj. Vostre.

Modulu acestei legaturae inse nu este numai neutilu tuturor națiunilor, ci este totu un'a-dată și daunosu pentru majoritatea națiunilor de sub sceptrulu Majestății Vostre.

Pregrătișe Dōmne! Diet'a ungurēscă au susținutu că condițiune sine qua non pentru realizarea legaturae între teritoriile cis-si transilaitane, domnirea constituționalismului în țările transilaitane.

Raportele celorlalte țări ale Maj. Vostre nu sunt regulate în spiritulu constituționalismului adevăratu.

Constituționalismulu, în statele ce consistu din mai multe țări și națiuni, cari au drepturi istorice autonome de statu, nu se pôte basă numai pre un'a abstractă seu individuale egale-îndreptare, ci totu un'a-dată pre autonomia concretă a acestor țări și pre egală îndreptare naționale.

Țările coronei boeme din țările numite ale Maj. Vostre au un'a deosebită pusețiune de dreptu publicu, analoga cu pusețiunea Ungariei în raportu cu toate celelalte. Dinasti'a Maj. Vostre au obținutu prin alegere și convențiuni coron'a boemă; din caderea (1621) națiunii boeme la muntele albu în reșelulu portatu în caus'a așărării drepturilor de statu și naționale, a pututu rezultă nimicirea dreptului dinasticu a regelui nou-alesu, dar' la nici unu casu nu și perderea constituției și a autonomiei statului, precum drepturile de statu ale Ungariei nu și-au perdutu momentuositatea fiindu devinse reșcol'a pentru propri'a așărare. Diferența anului suspinderii dreptului nu schimosesce esențialu dreptului. Gloriosulu predecesoriu alu Maj. Vostre au binevoitu a recunoșce în 1848 drepturile de statu ale Boemiei, Maj. Vostre în diplom'a din 20 Oct. 1860, v'ati înduratu a asigura în modu solemn drepturile de statu ale acestor țări, ier' patent'a din fauru și constituțiunea din Decembre 1867 au stersu drepturile și autonomia de statu ale coronei boeme.

Galiti'a încă îndesiertu reclamă drepturile se autonomie de statu, la cari este îndreptătită nu numai ca țară deosebită ci și în spiritulu tratatelor numite dividentii.

Slavii din Crain'a, Carinti'a, Stiri'a, Istri'a îndesiertu pretindu drepturile se autonome naționale.

Acăsta stare a lucrurilor în celelalte țări ale Maj. Vostre, unde milioanele slavilor, majoritatea locnitorilor sunt neîndestuliti, unde națiunea se instrăinează de cătra dieta și senatul de statu, unde polonii sunt aproape d'a parasî senatul, ier' slovenii voru urmă esemplulu lor, acăst'a stare nu se pôte numi constituționale.

Puntea, ce formează legatur'a între țările coronei ung. și celelalte țări ale Maj. Vostre, este construită din ruinele drepturilor de statu și naționale ale celorlalte popore, cu greu va pôte înfruntă furtun'a evenimentelor ce se prepara în orientulu și apusulu Europei.

Cestiunea uniunii Transilvaniei cu Ungari'a este resoluți într'unu modu, care nu fu enunțiatu nici în principiu, după spiritulu uniunii din 1848 și nici n'au îndestulitu pre națiunea română, ma nici chiaru pre cea sasēscă din Transilvani'a.

Autonomia teritoriale a Transilvaniei, sustatōria de seculi, și care, pre bas'a egalei îndreptări a celor trei națiuni colocutōrie s'aru putē restitui fără vatemarea egalei îndreptări cetățienesci și a integrității statului, este nimicita. Neîndestulirea românilor cu acăsta stare a lucrurilor se vede din împregiurarea, ca remasera îndiferenți (passivi) cu ocaziunea alegerilor de deputati dietali.

Impacaciunea cu Croati'a și Slavoni'a s'au făcutu pre bas'a unui regulamentu octroiatu, de intrunire, și alegere, cu suspinderea drepturilor constituționale și cu o presiune fără esemplu eserceată din partea puterei asupr'a cetățienilor și ofițierilor. Ma chiaru și impacaciunea acăst'a încă este violată prin centralisarea faptică a administrațiunei în mâinile ministrului croatu, nefiindu acăst'a răspundetoriu înaintea legilativei patriei.

Cestiunea naționalității este resoluți într'unu modu mai neîndestulitoriu decâtu cum se proiecta-se din partea subcomisiunilor în 1861 și 1867, într'unu modu, carele nu pôte nici cătu de putienu îndestulî pre națiunile din Ungari'a, ce este mai multu, li se denēga încă chiaru și numele de națiune, ieră legea voiesce a le contopî într'un'a și nedespartibil'a națiune magiara.

Serbi și românii din Ungari'a au datu expresiune nemulțumirii lor în numeroșele se conferințe ținute în caus'a legii pseudo-egalei-îndreptări, sancționandu prin acăst'a proiectulu de naționalitate prezentatu în diet'a trecută din partea deputatilor români și serbi, îndegătându totu odată calea, conducătōria la resolvērea succesa și îndestulitōria a cestiunei.

Maj. Vostre, cu ocaziunea pastrei pre tron, v'ati înduratu a întemeiă voivodin'a serbēscă pre bas'a privilegielor se vechi de dreptu publicu, anecandū-se apoi Ungariei pre temeiulu integrității se teritoriale, v'ati înduratu a asigura garanție de dreptu publicu pentru naționalitatea și limb'a serbēscă, și în 1861 a conchiamă la Carlovitū unu congresu serbescu pentru detiermurirea acestor garanție. Maj. Vostre v'ati înduratu a asigura pregratiosu deputatiunile naționale și particulari, ca

resoluțiunile congresului serbescu se voru prezentă dietei ungurēscă în forma de propusețiuni regesci pentru a fi luate la pertractare, — guvernulu Maj. Vostre inse în butulu repetitelor interpelațiuni și proprielor se apromisiuni, până la finea dietei trecute nu s'a simțitu indemnatu a implini apromisiunile solemne ale Maj. Vostre!

Națiunea serbēscă din Ungari'a nu pôte renunțā la propriile se drepturi naționale, dreptu-aceea sperēza, ca Maj. Vostre nu ve-ti concede a se dă uitārei acăsta cestiune, ci ve-ti îndrāmă pre guvernulu Maj. Vostre că sa presinte camerei deputatilor proiecte în cestiune, și apoi a le substerne Maj. Vostre pentru sancționare.

Maj. Vostre în sīrele ultime ale cuventului de tron v'ati înduratu a aminti că prospectu siguru, ca pacea recerută pentru efeptuirea reformelor nu se va conturbă.

Noi inse nu ne putemu ascunde ingrigirea după ce în inse-si raporte interne nu vedemu destulă garanție pentru o pace mai duratōria. Embriunea încurcaturilor și conflictelor esterne jace ascunsă în însusi sistemulu organizațiunei și a guvernării imperiului.

Cestiunile dela apusulu și resaritul imperiului se desvōltă astfelu încātu potu incurcă în reșele imperiulu, de cum-va acăst'a va observā fidelu tradițional'a sea politica esterna care tinde a domni seu a înfloitiă decisivă asupr'a Germaniei, și a sustienē imperiulu turcescu.

Interesulu desvōltării și alu sustării statului ungurēscu recere, că Germani'a sa nu fia împedecată în procesulu unirei se, ieră poporele orientului sa devina libere și unite, că estu-modu Ungari'a se fia încungiurată și din asta parte de state libere constituționale.

Preagrătișe Dōmne! Restituirea integrității și deplinei suveranități de statu a țărilor s. Stefanu, respectarea cu introducerea constituționalismului adevăratu — de o parte, ieră de alta respectarea drepturilor de statu ale coronei și regalului boemu, și în genere satisfacerea esigintilor naționali și de autonomia ale slavilor transilaitani, în viața publică, egală îndreptare a tuturor națiunilor și naționalităților de dincōce și de dincolo de Lait'a, neamesteculu în trebile esterne pre cont'a unirei Germaniei și a eliberării popoarelor din orientu: aceste sunt garanțiile imperiului și tronului, ale libertății constituționale și ale prosperării spirituale și materiale a popoarelor și provinciilor imperiului — la din contra ameninția pericululu de a urmă o a treia catastrofa pôte mai glorioșă dără fōrte tristă.

Sperāndu ca Maj. Vostre ve-ti întrebunțā constituțional'a influință a coronei pentru satisfacerea tuturor națiunilor, și spre a castigā simpatia tuturor națiunilor vecine și deosebitu a celor orientali, remanemu etc.

Dr. Svetozaru Mileticiu
d. „Fed“ dep. cerc. Basi'a-hid'a.

Despre procederea ordinarie după procedur'a civile cea nouă ungurēscă.

Principiulu fundamentalu, pre care se basēza procederea ordinarie a procedurii cei nouē ungurēscă, e, ca judecatori'a colegiale are la începutulu procesului de a otari asupr'a competenței se, asupr'a capacității partidelor, de a se reprezentă singure, și a dependenței acțiunei (părei) eventualminte de ăresi-cari întrebări prejudiciale a căroru decidere se țiene de alte judecatorii, și deca nu se arata nici unu impedimentu a resolvā acțiunea (păra) cu următōrea decisiune: Asupr'a acțiunei acăst'e se demanda ambelor parti de a se infatōsiă într'o di și ăra anomita prin advocatii lor plenipotențiatii în archivulu judecatoriiei colegiale spre susceperea procesului, aducendu-se la din contra sentința conformu § 111 a proc. civ.

Cu ceea-lalta decurgere a procesului până la decidere prin sentința finală judecatori'a colegiale nu mai are de lucru. Numai cându se tractēza despre controverse incidente în decurgerea procesului d. e. deca inctulu (păratulu) face excepțiunea necompetinței judecatorēscă, seu cere o partidă amanare de terminu la care după lege n'are dreptu, seu deca unu ingerentu se amesteca prin o păra accesoria în procesu, seu o partidă, provocāndu-se la unu documentu, denēga aretarea originalului, seu deca se tractēza și se constringe contrariulu a dă afara unu documentu comunu s. alt. — în toate întreb-

bările aceste incidentale judecătoria colegiale decide pre baza asiă numitei proceduri protocolare.

Tote incidentele de felulu acest'a au de regula o influență impeditoare, parte asupra procedurii in se-si, parte asupra aducerii sentinței. Când nu obvinu astfel de controverse incidentale, decursul procesului jace după rezolvarea părții din partea judecătoriai colegiale, conformu legii in mâinile unui oficialu alu judecătoriai, carele in procedur'a ungurésca se numesce „pertárnók”; la elu se adună si se consemnează actele cu ocaziunea inrotulării procesului.

Acestu oficialu derige unu oficiu ajutatoriu separat (pertár), procuratur'a sêu archivulu judecătoriai colegiale.

In procuratur'a sêu archivulu judecătoriai colegiale sunt de a se depune afara de actiune (pára) tote actele procesuale pâna la substernerea cauzei spre sentință finale, si nu in protocolulu de immanuare de pâna acum.

Problem'a archivariului (pertárnók) e după instructiunea ministrului de justitia din 29 Aprilie 1869 (vedi „Bud. Pesti Közlöny” nr. 99 si 100 din 1 si 2 Maiu 1869) intreita, si adica: 1) a inregistra actele procesului precum voru incurge, 2) a tiene in evidință termenele procesuale si a 3) a supraveghia cursulu pertractărilor după prescrierea legii.

Din aceste trasuri generale a cercului de activitate a archivariului (pertárnók) se pôte vedé, ca oficiulu acest'a trebuie sa se inlocuiesca prin unu jurisprudentu, carele se fia bine versatu in procedur'a cea noua ungurésca, de ore-ce archivariulu acest'a nu e numai unu ingrigitoriu de acte (Actenbewahrer) precum-lu numesce traducatoriulu germanu a procedurii civile. Archivariulu din procedur'a ungurésca este mai multu si cu totulu altu ce-va decât unu simplu ingrigitoriu de acte. Elu s'aru puté numi cu dreptu cuventu si mai corespunditoriu cerculu seu de activitate dirigeriu a procesului.

Esemplariulu dintăiu a părții pre care s'a pus decisiunea de citatiune e a se predá dirigeriului procesuale (archivariului, pertárnók), asemenea sa se imanueze si inctulu si deca sunt mai multi fiacărui'a din ei cât unu exemplaru a actiunei cu tote aclusele.

Actorulu primesce decisiunea citatôre pre o rubrica.

Deca sunt mai multi parăti (incti), procedur'a ungurésca prin timbre si tace de scrisu e cu multu mai spesetôre (impreunate cu mai multe cheltueli) decât fost'a procedura civile transilvana, după care numai parătulu celu dintăiu primea unu exemplariu a actiunei, pre cându toti ceilalti trebuia sa se multamésca cu rubrice.

Ce se va intemplá, deca actorulu nu-si va aduce actiunea in esemplare destule nu e otaritu in proc. civ. ungurésca.

In adeveru §. 100 a instructiunei ministrului de justitia dispune, ca deca o incursa, actiune etc. nu se imanueza in esemplare destule directorulu espeditiunei indrepta partidele prin o cedula afisiată in espeditura a suplini defectuositatea, si deca partidele nu corespundu in trei zile acestei avisări, directorulu espeditiului suplinesce defectulu pre spesele partideloru.

Esemplariulu celu dintăiu a actiunei pre care se afla citatiunea se predá dirigeriului procesuale, carele e datoriu a notá actulu numai de-cât in cartea procesuale (perkönyv) sub numerulu curentu. Cartea procesuale, ce servece de prospectu statisticu trebuie se contina urmatôrele rubrici: a) in rubric'a dintăiu vine nrulu archivului procesuale (pertári szám), adica nrulu actiuniloru resp. a proceseloru incurse dela inceputulu pâna la sfersitul unu anu; b) in adou'a rubrica nrulu protocolulu de immanuare a actiunei si numele partideloru; c) in a treia, tempulu cându procesulu s'a substernutu spre sentință meritorie, resp. cându s'a predatu la protocolulu de immanuare; d) in a patra rubrica, tempulu, cându caus'a eara-si a revenitu in archivulu judecătoriai sêu procesuale (pertár); e) in a cincea rubrica tempulu acest'a in care procesulu finalminte decisu se depune in registratură pre lângă subscrierea primitoriului, §. 36 a instructiunei ministrului de justitia.

Dirigeriulu procesului are de a deschide pentru fia-care controversa o inrotulare procesuale separata sub acelu numeru a archivului procesuale sub care par'a (actiunea) s'a inregistratu in prim'a

rubrica a cartiei procesuale. Inrotularea procesului constă din protocolulu susceperei procesului cu tote actele si aclusele procesuale. Numerulu archivului procesuale se va insemná pre fatia invalituri inrotulării procesului. (§ 37 a instructiunei ministrului de justitia.)

Dupa § 131 a proc. civ. e regula că advocatii partideloru resp. locutiitorii acestor'a sa se infatiosieze pentru primirea si predarea esceptiunei, a replicii, a duplicii si alt. totu-déun'a in archivulu procesuale.

Inctulu aduce la terminulu prefipu de judecatoria pentru susceperea procesului, esceptiunea si predá unu exemplariu a esceptiunei dirigeriului procesuale, si altu exemplariu actorului.

Dirigeriulu procesuale insemná esceptiunea cu numerulu curentu român alu inrotulării procesului si pune lângă numerulu acest'a si numerulu archivului procesuale. In protocolulu susceperei procesului e d'a se insemná diu'a si ôr'a infatiosierii, documentarea imanuării si predării esceptiunei, numerulu acluseloru si deca intre aceste se afla documente originale asiă sa se ia notitia si despre numerulu lor. Aclusele si actele actorului sunt d'a se insemná cu litere, iera cele a inctului cu cifre arabice si a se pune la inrotularea procesului după acele acte cu care sêu primitu deodată la immanuare.

Precum la esceptiune, asiă se procede si la primirea si predarea celorlalte acte procesuale.

Termenele spre immanuarea replicii, duplicii, conclusiunei (végirat, Schlossschrift) si contra conclusiunei le otarésce legea in modulu acest'a, că predarea si primirea actelor ce urmésca după esceptiune sa se faca in tempu de 15 zile, că intervalu de immanuare si primire după fiecare actu procesuale.

Dirigeriulu procesuale tiene termenele in evidință: 1) insemnandu la fia-care primire sêu predare de acte in protocolulu procesuale, diu'a si ôr'a cându e a se immanuá actulu procesuale urmatoriu fără că partidele sa se insciintieze in deosebi despre aceste termene ulterioare (§ 132 a proc. civ. ung.); 2) servece la teneria in evidință a termineloru, calendariulu archivului procesuale, in a cărui rubrici e de a se insemná numerulu procesuale a archivului, numele partideloru, si obiectulu infatiosierii (§ 50 a instructiunei minist. de just.).

Partid'a pôte dealtmintre se immanueze actulu seu si inainte de terminulu prefipu, in care casu dirigeriulu procesului in 24 de ore are de a immanuá exemplariulu resp. contrariului, insciintindu despre acest'a pre aducatoriulu actului prin rubrica.

Pentru contrariu apoi se incepe terminulu spre immanuarea actului urmatoriu cu diu'a ce urmésca după primirea actului (§ 132 a proc. c. ung.)

In casulu acest'a trebuie sa se insemneze in protocolulu susceperei procesului atatu diu'a immanuării si a predării câtu si diu'a si ôr'a pentru immanuarea actului urmatoriu alaturându-se consemnarea de primire sub nri curenti romani a inrotulării procesului (§ 43 a instructiunei ministr. de just.)

Deca inctulu sêu actorele nu se infatiosieze in urm'a citatiunei legale in doua ore după terminulu prefipu spre susceptiunea procesului, partid'a neascultatôria se pôte contumatiá.

Nu s'au infatiosiatu spre susceperea procesului nici o partida, dirigeriulu insciintieze judicatori'a despre acest'a si actiunea se dechiara de nula retrimitiendu-se actele procesuale partideloru respective. §. III si 113 a pr. c. u.

Legea nu dice, ca se nulifica dreptulu d'a pará ci numai par'a sêu actiunea de unde urmésca, ca deca actorulu mai tardiu vine cu o actiune noua nu i se pôte face esceptiunea actiunei nulificate.

Inainte de a notá neinfatiosarea unei'a sêu a ambeloru partide in protocolulu procesuale, dirigeriulu procesului e datoriu a strigá numele partidei neinfatiosate deschidendu us'a. (§ 48 a instruct. minist. de just.)

Dirigeriulu procesului insa pôte substerner actele judecătoriai colegiale spre contumaciare numai sub urmatôrele conditiuni: 1. deca citatiunea legale a inctului contumace se dovedesce pre deplinu; 2. deca contrariulu neinfatiosiatulu cere la inrotularea actelor substernerea cauzei spre decisiune, si a 3. deca terminulu spre remediulu de rectificare adica 15 zile după diu'a in care aru fi trebuitu sa se ia la pertractare procesulu, a espi-ratu. §. III. 143 si 307 a pr. c. u. Pâna cându

contrariulu n'a cerutu substernerea actelor spre decisiune, partid'a, ce nu s'a infatiosiatu are voia a-si immanuá actulu intardiatu si dirigeriulu procesuale are d'a o predá contrariului spre responde, in terminu de 15 zile.

De ore-ce contumatiunea neinfatiosierii in procederea ordinare urmésca numai după cererea contrariului; mai departe, de ore-ce după inctiesulu § 143 a pr. c. u.: „De a cerutu o parte substernerea actelor spre decisiune, dirigeriulu procesuale nu mai are voia a primi actulu intardiatu”, prin o conclusiune contraria urmésca că immanuare actului intardiatu sa se resolvé fără amanare deca contrariulu n'a cerutu inca finirea procesului prin contumatiune; de ore-ce mai incolo după § 139 se vede, ca judecatoriulu nu pôte denegá nici unu terminu, deca contrariulu se invoiesce in mesurarea lui, sêu n'a facutu nici o observatiune la cererea, defigerea de terminu si de ore-ce § 131 a p. c. u. pune termenele la care se invoiescu partidele pe o trépta egale cu cele legale si otarite de judecatoriulu, — asiă numai incape nici o indoiéla, ca advocatii in privință mesurării termineloru prin intelegere reciproca au cu totulu mâna libera.

(„Hrm. Ztg.”)

R o m a n i ' a .

Proiectu de responsu din partea camerei la discursulu tronului.

Mari'a Ta! Camer'a deputitoru a ascultatu cu profundu respectu mesagiulu inaltimei vóstre, si a gasitu in elu acelu spiritu luminatu, activitatea si patriotismulu care animésca pre suveranulu româniloru. Acestu mesagiu contine propriile sentimente la cari aspira tiér'a. Tiér'a este insetata de im-bunatatiri materiale si morale; ea are nevoia de pace si stabilitate.

Mari'a Ta! Representatiunea nationala este convinsa de acestu mare adeveru, ca im-bunatatirile materiali imultiescu într'o proportiune insemnata comorile agriculturii, industri'a si comerciulu la români, im-bunatatirile morali voru desvoltá comorile inca mai pretioase ale intelegintei si consciintei cu care Dumnezeu a dotatu pre poporul român. Pacea va dá spiritelor o directiune serioasă, va aduce infratirea in tulburările fatali, si va incuragiá lucrulu, acestu mare si nobile conducatori alu omenirii. Stabilitatea dobendita in regiunea inalta a tronului, stabilitatea reprezentata de inaltimea vóstra si de august'a sea dinastia, stabilitatea in institutiunile constitutionali, stabilitatea in principiile civilisate cari conduc lumea moderna si inteligenta a le aplicá in societatea româna, voru incoroná edificiuulu nationalu si sociale.

Mari'a Ta! Camer'a deputitoru va aduce energiculu seu concursu la acésta opera marétia, si pentru realizarea ei, ea va fi in deplina armonia cu guvernulu M. Tele sub egid'a sacra a legalității perfecte. Ea va fi mandra de a pune puter-nic'a mâna a natiunei in mân'a guvernului pentru a coopérá la acésta im-bunatatire dorita de tiér'a întrega. In proportiuni gigantice lucrările de im-bunatatiri materiali incepu a fecundá pământulu Romaniei.

Camer'a simte cu fericire, ca tiér'a a eslu din domeniile utopieloru, că sa intre pre calea practica a adeveratului progresu, cale, care o va duce la prosperitate, la ordine si la stim'a bine-meritata a lunei civilisate.

Mari'a Ta! Inainte de a terminá, camer'a socotesce de datoriu a sea de a constată ca in mijloculu pasiuniloru atitute, guvernulu M. T. a sciutu sa mentiena ordinea legale, in alegeri.

Ea va dovedí nepartinirea sea, facendu că actele regretabili, cari pre a locurea au pututu fi comise de către ori-cine, sa fia urmarite si pedepsite.

Mari'a Ta! Noi mandatarii tierei venimu sa ne grupámu cu sinceritate in giurulu tronului si dicemu lealmente suveranului nostru:

Mari'a Ta! Pasiesce cu fermitate pre calea frumoasă si roditoare care a-ti inaugurat'o, si noi ve vomu urmá cu devotamentu si cu iubire! (aplaude).

„Tr. Carp.”

S o c i e t a t e a „R o m a n i s m u l u .”

Jurnalele din Romani'a ne insciintiaza, ca inteleginti'a româna din Bucuresci au infiintatu o societate noua sub numele „R o m a n i s m u l u .”

S c o p u l u c e s t e i s o c i e t a t i e i e s t e s u s t i n e r e a s i i n f l o r i r e a r o m a n i s m u l u i ; i e r m i d i l o c e l e s p r e a j u n g e r e a l u i s u n t u i n t r u s i r i , c o n v e r s a t i u n i , l e c t u r e s i d i s e r t a t i u n i p r e c u m s i a d u n a r e d e l i t e r a t u r a p o p u l a r a , s . a l t .

Art. IV. d i c e c a s o c i e t a t e a , d i s p u n e n d u d e f o n d u r i , v a t r i m i t e d i n s i n u l u s e u , i n p a r t i l e l o c u i t e d e r o m â n i , m e m b r i i i n s a r c i n a t i p e n t r u r e a l i s a r e a m i d i l o c e l o r u a m i n t i t e .

M e m b r u a l u s o c i e t a t i e i a c e s t i ' a p o t e f i t o t u r o m â n u l u s i a d e c a , p o t e f i m e m b r u a c t i v u , l u â n d u p a r t e l a a d u n â r i l e s o c i e t a t i i , m e m b r u o n o r i f i c u p e n t r u m e r i t e l e l u i r e c u n o s c u t e , s i m e m b r u c o r e s p u n d e n t e c o n t r i b u i n d u p r i n c o r e s p u n d i n t i a l a a j u n g e r e a s c o p u l u i s o c i e t a t i e i . O r i - c e p e r s o n a v o i n d u a i n t r â i n s o c i e t a t e s e p o t e p r o p u n e c o m i t e t u l u i d e u n u l u d i n m e m b r i i s o c i e t a t i e i s i p r o p o s u l u s e p o t e a d m i t e p r i n m a j o r i t a t e a b s o l u t a d e v o t u r i a m e m b r i l o r u p r e s e n t i .

F o n d u l u s o c i e t a t i e i s e v a i n f i n t i â p r i n c o n t r i b u i r i d e b u n a v o i e s i p r i n t a c s a a n u a l e d e 24 l e i , c e e d a t o r i u f i e c a r e m e m b r u a i r e s p u n d e i n r a t e l u n a r i e s e u t r i m e s t r a l e . M e m b r i i d e o n ô r e p o t u c o n t r i b u i l a f o n d u r i l e s o c i e t a t i i c u c â t u l e d i c t e z a p a t r i o t i s m u l u .

S i e d i n t i e l e o r d i n a r i e s e c o n v o c â p r i n p r e s i d i n t e l e l a f i e c a r e j u m e t a t e d e l u n a , — d u p a t r e b u i n t i a i n s a s e p o t u t i e n e a s i s i e d i n t i e e s t r a o r d i n a r i e . A d u n a r e a g e n e r a l e a s o c i e t a t i e i d e c i d e p r i n m a j o r i t a t e a b s o l u t a d e v o t u r i a m e m b r i l o r u p r e s e n t i d e s p r e t o t e a g e n d e l e s i t r e b u i n t i e l e s o c i e t a t i e i d . e . v o t a r e a b u d g e t u l u i , a l e g e r e a c o m i s i u n i l o r u n e c e s a r i e , a l e g e r e a c o m i t e t u l u i p r i n v o t u s e c r e t u s . a l t . M e m b r i a b s e n t i s e c o n s i d e r a c â i n v o i t i c u d e c i s i u n i l e a d u n â r e i . I n l o c a l i t a t e a a d u n â r e i v a f i t o t u o d a t a s i o d a i p e n t r u b i b l i o t e c a , j u r n a l e s i l e c t u r a s o c i e t a t i e i .

C o m i t e t u l u s o c i e t a t i e i s e c o m p u n e d i n 9 m e m b r i a i s o c i e t a t i e i , i n t r e c a r i e p r e s i d i n t e l e a c t u a l u 2 v i c e p r e s i d i n t i , 3 s e c r e t a r i , 1 c a s i e r i u s i 2 m e m b r i . M e m b r i c o m i t e t u l u i s e a l e g u p r e u n u a n u p u t e n d u f i s i d u p a a c e a r e a l e s i . P r e s i d i n t e l e c o n v o c â c o m i t e t u l u o d a t a p r e s e p t a m â n a s i d u p a t r e b u i n t i e d e m a i m u l t e o r i ; e l u e a p r i v i r e c u c o m i t e t u l u d e s p r e t o t e a g e n d e l e s o c i e t a t i e i s i s u b s e r i e t o t e h a r t i e l e c u u n u s e c r e t a r i u .

S o c i e t a t e a i n c e p e a n u l u s e u c u 24 I a n u a r i u . I n s t a t u t u l u e i n u s e p o t u f a c e m o d i f i c a t i u n i d e c â t u c u o m a j o r i t a t e d e d o u a t r e i m i a t u t o r o r u m e m b r i l o r u . T i t l u l u s i s c o p u l u s o c i e t a t i e i n u s e p o t e s c h i m b â f â r a d e d i s o l v e r e a e i ; i e r a l a c a s u d e d i s o l v a r e f o n d u r i l e s e l e s o v o r u i m p a r t i c â a j u t o r i u e g a l u l a s t u d e n t i i r o m â n i s e r a c i d i n t o t e p r o v i n c i i l e r o m â n e .

C r e s c â n d u f o n d u l u s o c i e t a t i e i p â n a l a 50 g a l b e n i c o m i t e t u l u v a f a c e d i s p o s i t i u n i p e n t r u f r u c t i f i c a r e a l o r u .

T o t e d e s b a t e r i l e a d u n â r i l o r u i n s i e d i n t i e l e o r d i n a r i e s i e s t r a o r d i n a r i e s u n t u d ' a s e c o n d u c e d u p a u n u r e g l a m e n t u a n u m e s t a t o r i t u .

A c e s t ' a e c u p r i n s u l a s t a t u t e l o r u s o c i e t a t i e i , c a r e s ' a u v o t a t u i n a d u n a r e a g e n e r a l e a s i e d i n t i e i d i n 23 F e b r u a r i u 1869. — I n t e n t i u n e a i n f i n t i a t o r i l o r u a c e s t e i s o c i e t a t i e b u n a , c o n f o r m a p r o g r e s u l u i s i s p i r i t u l u i t e m p o l u i s i p e n t r u a c e a - i d o r i m u o v i a t a i n d e l u n g a t a s i o r e a l i s a r e c â t u m a i g r a b n i c a a s c o p u l u i e i .

V a r i e t â t i .

*** T r i b u n a l u l u s u p e r i o r u d i n S a b i t u , c o n f o r m u u n e i o r d i n a t i u n i m i n i s t e r i a l i a i n c e t a t u d e a f u n c t i o n â , l u n i i n u l t i m ' a M a i u s i c e i d e n u m i t i p e n t r u T a b l ' a r e g . e r a u i n d a t o r a t i a s e p r e s e n t â p r e 1 l u n i u i n M . O s i o r h e i u s i a i n c e p e s a f u n c t i u n e z e .

*** A d u n a r e a g e n e r a l e a „A s o c i a t i u n e i n a t i o n a l i a r a d a n e p e n t r u c u l t u r a p o p o r u l u i r o m â n u s e a m â n a p r e 1 . S e p t e m b r e a . c . s t . n . p r e c â n d u s e a m â n a s i t r a g e r e a s o r t i l o r u l o t e r i e i e s c r i s e .

* E p i s c o p u l u O r a d i e t - m a r i I o s i f u P a p p S z i l â - g y i p r o v o c â p r i n u n u c e r c u l a r i u p r e d i e c e s a n i s e i , c â s a a l e g â 1 p r e o t u s i 3 m i r e n i l a a d u n a r e a g e n e r a l e a c a t o l i c i l o r u d i n U n g a r i ' a , l a c a r e d u p a c u m d i c e c e r c u l a r i u l u p u b l i c a t u i n „F e d e r a t i u n e a “ n r . 53 , t r e b u i e s a i a p a r t e s i g r e c o - c a t o l i c i i , d i n c a u s a c a a v e n d u u n e l e e m o l u m e n t e d i n u n u l u s i a c e l ' a - s i i s v o r u c u r o m . c a t . a u s i i n t e r e s e c o m u n e c u a c e s t i ' a .

M o d a l i t a t e a a l e g e r e i p e n t r u p r e o t i e f o r t e s i m p l a . F i a c a r e p r e o t u a r e s a - s i t r a m i t a v o t u l u s e u

i n e p i s t o l a s i g i l a t a i n m â n i l e E p i s c o p u l u i , c a r e l e v a e n u n c i â p r e c e l u c e a i n v i n s u p r i n m a j o r i t a t e . P e n t r u d e p u t a t i i m i r e n i v a m e r g e p r o t o p o p u l u s e u „d e p u t a t u l u “ l u i d i n p a r o c h i a i n p a r o c h i a s i v a a d u n â p r e c e i c o n s e r i s i d e p a r o c h i u l u (f i a c a r e c r e d i n c i o s u , t r e c u t u p r e s t e 24 d e a n i) s a s i d e a v o t u l u i n c r i s u s e u v e r b a l u . D e s i g u r u , p e n t r u c a i n c e r c u l a r i u n u s e s p u n e , c a p r o t o c o l e l e d e a l e g e r e s e v o r u a s t e r n e t o t e E p i s c o p u l u s p r e n u m e r a r e a v o t u r i l o r u s i e n u n c i a r e a d e p u t a t i l o r u . C e r c u l a r i u l u l a s a r e s p e c t i v i l o r u a l e g a t o r i i n v o i a l i b e r a s a a l e g â p r e c i n e v o r u v o i ; r e c o m a n d a i n s e p r e „R d s s i m u l u d o m n u I o a n n S z a b o , c a n o n i c u l u a l a t e r e e p i s c o p i , c a r e l e a r e d a t o r i n t i a d e a p e t r e c e p r e e p i s c o p u i n c a l e t o r i a . A c e s t ' a n u m a i p e n t r u c a a l e g a t o r i i s a s c a p e d e s p e s e l e d e c a l e t o r i a , c e a r u t r e b u i s a l e a i b a a l e g e n d u a l t u d e p u t a t u . T o t u d i n a c e s t e c o n s i d e r a n t e r e c o m â n d a E p i s c o p u l u p r i n c e r c u l a r i u a l e g e r e a d d l o r u : A l e s a n d r u R o m a n u s i I o a n n C u e u , a m b i d e p u t a t i i n P e s t ' a , s i a d l u i I o s i f u V u l c a n u c a r e l e p e t r e c e i n P e s t ' a ; a l t m i n t r e a s i e i c i s e d a v o i a l i b e r a l a a l e g e r e s i s e s i r e c o m â n d a m a i m u l t i s i d i n p r o v i n c i a ; e t a t e a d e p u t a t u l u i a r e s a f i a c e l u p u t i e n u 30 a n i t r e c u t i .

I n p a s a g i u l u u l t i m u a l u c e r c u l a r i u l u i c e t i m u u r m a t ô r e l e :

„S i c â n d u n o i g r e c o - c a t o l i c i i i m p r e u n a c u c a t o l i c i i d e r i t u l u l a t i n u n u s u b o r d i n a t i c i c o o r d i n a t i a s e m e n e a i n d r e p t u r i l u l u â m a p a r t e n o n a c o m p e t i n t e i n c o n s u l t â r i l e s i a d u n â r i l e a u t o n o m i e i b i s e r i c e i n o s t r e g r e c o - c a t o l i c e , m a e v i n c a n d u - s e a c e a c u c o n l u e r a r e i m p r e u n a t a , v a u r m â s i a u t o n o m i a b i s e r i c e i n o s t r e s i c o n s t i t u i r e a s t a t u l u i g r e c o - c a t o l i c u b i s e r i c e s c u , c a r e l e v a p r i m i s u b a d m i n i s t r a t i u n e a s e a u t o n o m a F u n d u l u B o b i a n u s i t o t u c e s e a f l a i n m â n a G o b e r n i u l u i a r d e l â n u . C l e r a l u n o s t r u c u m a i i n a l t a i n t e l i g i n t i a s e a p r e c u m s i m i r e n i i v o r u s e i d e s p r e t u i i n c e r c â r i l e n e i n t e m e i a t e , c a r i p r i n f o i l e r o m â n e s e m a n i f e s t â z a . C e r c u l a r i u l u e p i s c o p i l o r u i n l i m b ' a l a t i n a , s i p e n t r u r u t e n i i n l i m b ' a m a g i a r a s e a l a t u r a . A l e g e r i l e s a s e f a c a c â t u m a i i n t e .

*** M a r c e d e t i m b r a t u . S e v o r b e s c e c a i n m i n i s t e r i u l u d e f i n a n t i e a u i n t e n t i u n e a d e a s c h i m b â m a r c e l e d e t i m b r u , a d o p t â n d u a l t e l e p r e p a r a t e c u o m a t e r i a m a i l i p i c i o s â d e c â t u s u n t u c e l e d e p â n a a c i . I n t e n t i u n e a m i n i s t e r i u l u i r e s p e c t i v u e s t e d e a i n c u n g i u r â p r e v i t o r i u d e f r a u d a t i u n i l e s i i n c e l a t o r i e l e c u m a r c e .

*** C o m u n ' a b i s e r i c e s c a a u n g u r i l o r u r e f o r m a t i d i n B u c u r e s c i . C e t i m u i n „H r . Z t g . “ i n p r i v i n t i a a c e s t e i ' a , u r m a t ô r e l e : „I n c o m u n ' a b i s . r e f o r m a t e u n g . d i n B u c u r e s c i s ' a u e s c a t u d i s c o r d i e s e r i o s e , c e s u n t u i n t r a a t â t u m a i d e v a i e r a t u c u c â t u l e g a t u r ' a b i s e r i c e s c a e u n i c ' a , p r i n c a r e a u n g u r i i d e a c o l o m a i s t a u i n l e g a t u r a c u p a t r i a l o r u . R o m â n i c a u t a s a d e r i m e a c e s t a l e g a t u r a s i s p r e a c e s t ' a a u a f l a t u u n u i n s t r u m e n t u f o r t e v i l u i n p e r s o n ' a l u i M a r t i n u C z e l d e r . C o n s i s t o r i u l u r e f o r m a t u d i n A r d e a l u , c â r n i e s u b o r d i n a t a c o m u n ' a a c e s t ' a , a t r a m i s u n u d e m u l t u p r e p r e d i c a t o r i u l u r e f o r m a t u d i n M . O s i o r h e i u S z é k e l y s i p r e c e l u d i n C z e c z f a l v a Z o l t â n y i l a B u c u r e s c i , p e n t r u c â s a e s a m i n e z e g r a v a m i n e l e r a d i c a t e a s u p r ' a l u i F r a n c i s c u K o o s , p r e d i c a t o r i u l u c o m u n e i b u c u r e s c e n e , d e c â t r a o p a r t e a a c e s t e i ' a s i s a r e s t a t o r e s c a p a c e a . A c e s t i ' a (t r a m i s i i) a u p u b l i c a t u i n „P . N . “ o d e c h i a r a t i u n e p r i n c a r e a s e p l â n g u , c a r e s p e c t i v i i n l o c u d e a - s i d o c u m e n t â g r a v a m i n e l e l o r u a s u p r ' a l u i K o o s , i n c u r c a l u c r â r i l e p r e d i c e m e r g e t o t u m a i t a r e s i s e d e c h i a r a i n d e p e n d e n t i d e o r i - c e a u t o r i t a t e s u p e r i o r â b i s e r i c e s c a , b a a u i n t r a t u c u v i o l e n t i a i n l o c u i n t i a l u i K o o s s i l ' a u s i l i t u p r e e l u s i p r e f a m i l i a l u i s a f u g a p r e f e r e s t i a f a r a d i n c a s a “ . —

*** I n V i s t ' a a p r o p e d e C l o s i u a t u r b a t u u n u v t e l u , d a r a s ' a o b s e r v a t u b o l t a i n g r a b a s i l ' a u o m o r i t u .

*** I n M . O s i o r h e i u s u n t u d e n u m i t i j u r i i i n p r o c e s e d e p r e s s a . S e i m p a r t u i n p a t r u s e c t i u n i d e c â t e 36 i n d i v i d i . F i a - c a r e s e c t i u n e f u n c t i u n e z a t r e i l u n i . D i n f i a - c a r e s e c t i u n e , l a c a s u d e p r o n u n c i a r e a u n e i s e n t i n t i e , a c u s a t u l u , a r e d r e p t u s a s t e r g a d o i - s p r a - d i e c e d i n l i s t a ; a c e l ' a - s i d r e p t u l u a r e s i c e l u c e a c u s a .

*** „J o u r n a l d u c o m e r c e a u s t r o - h o n g r o i s “ v a a p a r â i n P e s t ' a s u b r e d a c t i u n e a d l u i B . S t r a s s e r , p r o p r i e t a t e a d l u i A . S z a s z (A r p a d G a s s e n r . 1 .) d e l a 1 . I o l i u n . i n t r e i l i m b i : u n g â r e s c e , n e m l i e s c e s i f r a n c e s c e . V a e s t d e d o n e o r i p r e s e p t a m â n a , m e r c u r e a s i

d o m i n e c ' a ; p r e f i a c a r e d i i n s e v o r u e s t i n e d i t i u n e s e p a r a t a s u b t i t l u : „B u l l e t i n d u J o u r n a l d u c o m e r c e a u s t r o - h o n g r o i s “ , i e r a i n t r e i l i m b i , r a p o r t u r i d e s p r e s t a r e a p r o t i u r i l o r u s i a r t i c u l u r u m a i i n s e m n a t i d i n p i a t i e l e c e l e m a i i n s e m n a t e d i n t i e r i l e i n t e r n e s i e s t e r n e s i a l t e d e f e l i u l u a c e s t ' a ; d e s v o l t a r e a p r o g r e s i v a a n e g o t i u l u i i n d u s t r i e i s i a g r i c u l t u r e i ; a s e m a n â r i i n t r e l e g i l e c o m e r c i a l i i n t e r n e s i e s t e r n e s i d e s p r e u s a n t i e l e c o m e r c i a l i ; p u b l i c a t i u n i s i r a p o r t u r i b a r s u a l i . — P r e t i u l u a b o n a m e n t u l u i e 20 f l . v . a . p r e a n u s i s e f a c e l a r e d a c t i u n e p r e c u m s i l a t o t e d e r e g a t o r i e l e p o s t a l i i n t e r n e s i e s t e r n e ; i n s e r a t e s e p r i m e s c u c u 15 x r . 10 c u v i n t e . R e c o m â n â m u a t e n t i u n e i p u b l i c u l u i a c e s t a i n t r e p r i n d e r e c u a d a u g e r e a , c a d o p a p r o m i s s i u n e a r e d a c t i u n e i , p e r s o n e l e c e p â n a l a 31 D e c e m b r e a . c . v o r u i n t r â i n p o s e s s i u n e d e c u i t a n t i e d e a b o n a m e n t u s i v o r u r e m a n â a b o n a n t e s i m a i d e p a r t e , v o r u p r i m i c â t e u n u c e r t i f i c a t u , i n v e r t u t e a c â r n i , e l e s e u c e s s i u n a r i i l o r u , v o r u p r i m i p e n t r u v e r s a m e n t u l u a n u a l e d e b a n i (p r e t i u d e p r e - n u m e r a t i u n e) o p a r t e d i n v e n i t o l u f o i e i . A c e s t u p r i v i l e g i n e s p i r a p e n t r u a b o n a n t i i c e i n o i d e l a 1 . I a n . 1870 . I n c o l o .

*** D i u a r i u n o u a m u p r i m i t u d i n B u c u r e s c i i n t i t u l a t u : „A d u n a r e a n a t i o n a l e “ . P r o g r a m ' a s i t e n d i n t i a s i - o c u p r i n d e i n u r m a t ô r e l e : „A d u n a r e a n a t i o n a l e s i 10 M a i u “ . D i n t o t u c u p r i n s u l u n u m e r u l u p r i m u t r a n s p a r e c a d i u a r i u l u s e i m p a c a c u r e g i m u l u a c t u a l e . I n d a t a l a i n c e p u t a i n c e r c a t u a s e o c u p â s i d e f o i l e d e d i n c ô c e d e c a r p a t i s i a d e c a a i n c e r c a t u a s e o c u p â d e c e l e c e d i c u d i u a r i e l e n ô s t r e r o m â n e s c i d e s p r e g u v e r n u l u a c t u a l e . E d e i n s e m n a t u c â t u d e c o r e n d u a o b s e r v a t u r e d a c t o r i i „A d . n a t . “ , a l t c u m a n o n i m i , c a „F e d e r a t i u n e a “ s i - a m o d e r a t u (e a e r â b r a t i e n i s t) c r i t i c ' a a s u p r ' a g u v e r n u l u a c t u a l e , p r e c â n d u d e a l t a p a r t e d o v e d e s c u c a p r e c e l e - l a t e d i u a r i e n i c i n u l e - a u v e d i u t u , n e c u m s a s c i e c e s ' a s c r i s u i n t r e n s e l e . O b s e r v â r e a a c e s t ' a , i n c â t u n e p r i v e s c e s i p r e n o i , t r e b u i e s a o f a c e m u , n u p e n t r u a l t u c e v a , d e c â t u p e n t r u c â s a a t r a g e m u a t e n t i u n e a n o u l u i d i u a r i u , c â p r o v e n i t o r i u s a n u m a i f a c a s e n t i n t i e f â r a d e a c u n ô s c o m a t e r i a p r o c e s u l u i . N o i n u a m u r a d i c a t u l a u d e g u v e r n u l u t r e c u t u s i p r e a c e s t ' a n u l ' a m u c r i t i c a t u , p e n t r u c a n u a v e m u o b i c e i u s a c r i t i c â m u p r e u n u g u v e r n u i n d a t a , d u p a c e a d o r m i t u s i e l u o n ô p t e c â a t a r e : p e n t r u c e n u a d i r e s u t i e r a p â n a b a t i i n p â l m i . D e c a a m u v o r b i t u c e - v a , a c e a s ' a r e p r o d u s u s i d e „T r o m p . C a r p a t i l o r u “ ; n o i c r e d e m u c a n u a m u c r i t i c a t u p r e n i m e n e a . — N e p l a c e c a t i e n u t ' a d i u a r i u l u i e t r e z a , v o r b e s c e d e s p r e l u c r u r i r e a l e s i n u f a n t a s e z a .

22=1

C o o c u r s u .

P e n t r u o c u p a r e a s t a t i o n e i i n v e t i a t o r e s c i d i n c o m u n ' a P a d u r a n i i n P r o t o p r e s v i t e r a t u l u H a s i a s i u l u i s e e s c r i e p r i n a c e s t ' a c o n c u r s u , c u c a r e s t a t i o n e s u n t u i m p r e u n a t e e m o l u m e n t e a n u a l e , i n b a n i g a t a 42 f l . v . a . 8 m e t i d e g r â u , 16 m e t i d e c u c u r u z u , 50 p u n t i d e s a r e , 50 p u n t i d e c l i s a , 10 p u n t i d e l u m i n i , 8 s t â n g i n i d e l e m n e , 2 j u g e r e d e l i v a d a , s i c u a r t i r u l i b e r u .

D o r i t o r i i d e a o c u p â a c e s t a s t a t i o n e i n v e t i a t o r e s c a , s u n t u a v i s a t i r e c u r s o r i l e l o r u c u d o c u m e n t e l e p r e s c r i s e s i a d r e s a t e c â t r a v e n e r a b i l u l u C o n s i s t o r i u a l u A r a d u l u i , a l e t r a m i t e s u b s c r i s u l u i p â n a i n 20 I u n i u a . c .

B e l l i n c z , 12 M a i u 1869 .

C o n s t a n t i n u G r u l c i u ,
P r o t o p r e s v . H a s i a s i u l u i s i i n -
s p e c t o r u s c o l a r u .

B u r s ' a d e V i e n n ' a .

D i n 20 M a i u . (1 I n n .) 1869 .

Metalicele 5%	61 70	Act. de creditu 290 80
Imprumut. nat. 5%	69 70	Argintulu 122
Actiile de banca 749		Galbinulu 5 86 1/2

I n d r e p t â r i . A v e m u f a t a l ' a d a t o r i a d e a i n d r e p t â u n e l e e r o r i c a r i d e f o r m a c u t o t u l u i n t i e l e s u l u . I n n r u l u 38 l a r u b r i c ' a „D i e t ' a U n g a r i e i “ , s i r u l u 7 - l e a c u v e n t u l u „d i n t â i u “ i n a i n t e d e „22 M a i u “ n u a r e n i c i u n u i n t i e l e s u s i e d e a s e i n d r e p t â s i m p l u p r i n c u v e n t u l u „d i n “ e t c . I n n r u l u 39 l a r u b r i c ' a „R e v i s t a d i u a r i s t i c a “ u n d e n e p r o v o c â m u l a n r u l u 36 e d e a s e i n t r e g i p a s a g i u l u i n c e p u t u s i a c i d u p a c u m a f o s t u i n n r u l u c i t a t u ; l a v a r i e t â t i u n d e e ' v o r b ' a d e n e g u t i a t o r i u l u Z e r b e s i n l o c u d e „f a t i ' a (! !) S a b i i l u l u i “ e d e a s e i n d r e p t â „p i a t i ' a “ S a b i i l u l u i .